

รายวิชาศิลปะ

รหัสวิชา ศ๑๓๑๐๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

เรื่อง ดนตรีและเพลงในท้องถิ่น (๑)

ครูผู้สอน ครูจันทิมา อนุกุล
 ครูจิราภรณ์ พยัพพฤกษ์

เรื่อง

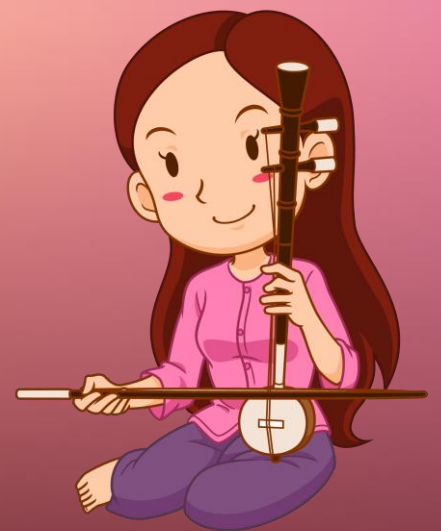
ดนตรีและเพลงในท้องถิ่น (๑)

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกลักษณะเครื่องดนตรีพื้นบ้านและเพลงพื้นบ้าน ๔ ภาค
๒. จำแนกเครื่องดนตรีพื้นบ้านและเพลงพื้นบ้าน ๔ ภาค
๓. ตระหนักและเห็นคุณค่าของเครื่องดนตรีพื้นบ้านและเพลงพื้นบ้าน ๔ ภาค

นักเรียนได้พบเห็น
เครื่องดนตรีพื้นบ้านหรือ
เพลงพื้นบ้าน อะไรบ้าง?

เครื่องดนตรีและเพลงพื้นบ้าน

ภาคเหนือ

ภาคกลาง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคใต้

เครื่องดนตรี

ภาคเหนือ

สะล้อ

สะล้อ เป็นเครื่องดนตรีเครื่องสี่พื้นเมือง
ล้านนา ซึ่งสะล้อมีทั้ง ๒ สายและ ๓ สาย
และเป็นตัวหลักมักนิยมใช้ขึ้นนำเพลง
ในวงกับเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ
เช่น สะล้อ ซอ ซึง

พิณเพ็ยะ

เป็นเครื่องดนตรีพื้นเมืองล้านนาชนิดหนึ่ง
ลักษณะของพิณเพ็ยะ สายของพิณเพ็ยะ
มีทั้ง ๒ สายและ ๔ สาย กะโหลกของ
พิณเพ็ยะทำด้วยเปลือกน้ำเต้าตัดครึ่งหรือ
กะลามะพร้าว เวลาดีดใช้กะโหลกประกบ
ติดกับหน้าอก ขยับเปิดปิดให้เกิดเสียง
ตามต้องการ

ซึง

ซึง เป็นเครื่องดนตรีประเภทดีด
มี ๔ สาย แต่แบ่งออกเป็น ๒ เส้น
เส้นละ ๒ สาย มีลักษณะคล้าย กระจับปี่
แต่มีขนาดเล็กกว่า ชาวไทยทางภาคเหนือ
นิยมนำมาเล่นร่วมกับ ปี่ซอ หรือ ปี่จุม
และ สะล้อ

เพลงพื้นบ้านภาคเหนือ

เพลงซอ

เพลงคำว

เพลงจ้อย

เพลง
กล่อมเด็ก

เครื่องดนตรี

ภาคกลาง

กลองยาว

กลองยาว เป็นเครื่องดนตรี สำหรับตี
ด้วยมือ ตัวกลองทำด้วยไม้ มีลักษณะ
กลมกลวง ซึ่งด้วยหนังมีหลายชนิด
ถ้าทำด้วยหนังหน้าเดียว
มีรูปยาวมากใช้สะพายในเวลาตี
เรียกว่า กลองยาวหรือเถิดเทิง

ระนาดเอก

ระนาดเอก เป็นเครื่องตีชนิดหนึ่ง
ที่วิวัฒนาการมาจากกรับ โดยการเอากรับ
หลาย ๆ อันวางเรียงลาดลงไป แล้วแก้ไข
ประดิษฐ์ให้มีขนาดลดหลั่นกันนำตะกั่วผสม
กับขี้ผึ้งมาถ่วงเสียงโดยนำมาติด
หัวท้ายของไม้สั้น ให้เกิดเสียงไพเราะยิ่งขึ้น

จะเข้

เป็นเครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องดีด
มี ๓ สาย ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากมอญ
ได้ปรับปรุงแก้ไขมาจากพิณ
นำมาวางดีดกับพื้นเพื่อความสะดวก
มีประวัติและมีหลักฐานครั้งแรก
ในสมัยกรุงศรีอยุธยา

เพลงพื้นบ้านภาคกลาง

เพลงฉ่อย

เพลงลำตัด

เพลงอีแซว

เพลง
เกี่ยวข้าว

เครื่องดนตรี

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โหวด

โหวด หรือ “โหวด” เป็นเครื่องดนตรี
ภาคอีสานประเภทเครื่องเป่า มีรูปร่าง
เป็นทรงกระบอกคล้ายกับขลุ่ย
ทำจากไม้กู่แคนซึ่งเป็นไม้ซาง
ชนิดเดียวกับที่ใช้ทำแคน

แคน

แคน เป็นเครื่องดนตรีพื้นเมือง
ชนิดหนึ่งของประเทศลาว
และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน)
และเป็นสัญลักษณ์ประจำ
กลุ่มชาติพันธุ์ลาวอีกด้วย

โปงลาง

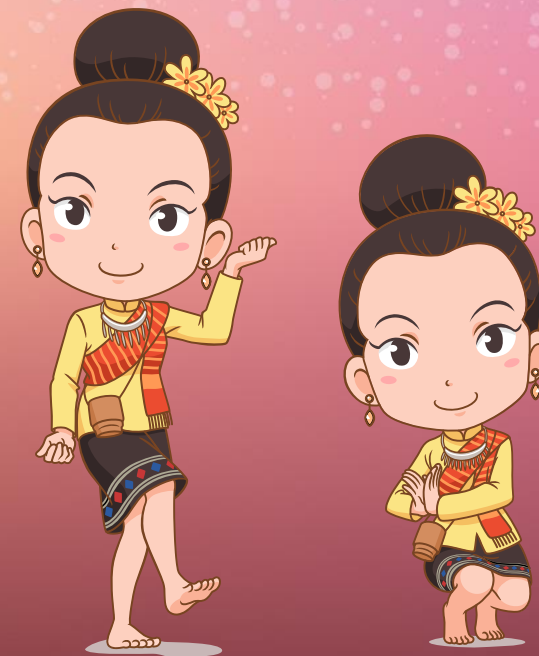
โปงลางมีวิวัฒนาการมาจากระฆัง
แขวนคอสัตว์เพื่อให้เกิดเสียงโปงลาง
ที่ใช้บรรเลงอยู่ในภาคอีสานมี ๒ ชนิด
คือ โปงลางไม้และโปงลางเหล็ก

เพลงพื้นบ้านภาคอีสาน

หมอลำ

เซิ้ง, ลำเซิ้ง

เพลง
โคราช

เครื่องดนตรี
ภาคใต้

กลองชาตรี

กลองชาตรี เป็นกลองสองหน้า มีรูปร่าง
เหมือนกลองทัดทุกอย่างแต่ขนาดย่อส่วน
ใช้เป็นคู่เช่นเดียวกัน ใช้ทำหน้าที่บโนวงปี
พาทยเครื่องห้า หรือวงปีพาทยชาตรี
ประกอบการแสดงละครโนรา
ใช้เล่นคู่กับโทนชาตรี

โทน

โทน เป็นชื่อของเครื่องหนัง ที่ซึ่งหนัง
หน้าเดียว มีสายโยงเร่งเสียงจากขอบหนัง
ถึงคอ มีหางยื่นออกไป
มีชื่อเรียกคู่กันว่า โทนทับ ตีด้วยมือข้างหนึ่ง
ส่วนอีกมือหนึ่งคอยปิดเปิด
ปลายหางที่เป็นปากลำโพง

ฆ้องคู่

ฆ้องคู่ เป็นฆ้องที่มี ๒ ใบมีขนาดเล็ก
เสียงต่ำใบหนึ่ง เสียงสูงใบหนึ่ง
ใช้ตีกำกับจังหวะ ชุดหนึ่งมีสองลูก
ลูกใหญ่ให้เสียงต่ำ ลูกเล็กให้เสียงสูง
ใช้บรรเลงในการเชิดหนังตะลุง
และละครโนราชาตรี

เพลงพื้นบ้านภาคใต้

เพลงเรือ

ลิเกฮูลู

เพลงตันหยง

เพลงบอก

วิเศษดนตรี

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

การบรรเลงดนตรี เพลงหรือภาพยนตร์

โดย วิเศษดนตรี

เผยแพร่วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

ที่มา <https://www.youtube.com/watch?v=-๒bfaRPTjzA>

กิจกรรม

เรื่องดนตรีและเพลงในท้องถิ่น

ให้นักเรียนจัดทำแผนผังความคิด

เรื่อง เครื่องดนตรีและเพลงในท้องถิ่น

โดยเลือกเครื่องดนตรี ๑ ชนิดและเพลง ๑ เพลง

พร้อมตกแต่งระบายสีให้สวยงาม

ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม

๑. ครูปลายทางชี้แจงกิจกรรม
๒. นักเรียนจัดทำแผนผังความคิด
เครื่องดนตรีและเพลงพื้นบ้าน
๓. ครูปลายทางให้คำแนะนำในการทำกิจกรรม
๔. นักเรียนลงมือทำกิจกรรม
๕. ครูปลายทางตรวจสอบความถูกต้อง

เพลงซอ

สะล้อ

ภาคเหนือ

เครื่องดนตรีและเพลง
ในท้องถิ่น

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง ดนตรีและเพลงในท้องถิ่น (๒)

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

